

Warszawa, 10 października 2002 r.

Uwagi do projektu ustawy budżetowej na 2003 rok (druk sejmowy 918)
część 67 - Polska Akademia Nauk

Uwagi ogólne

Polska Akademia Nauk jest państwową instytucją naukową działającą poprzez wyłonioną w drodze wyborów korporację uczonych i poprzez placówki naukowe. W strukturze PAN działa kilkadziesiąt placówek naukowych, a także sieć tzw. pomocniczych placówek naukowych, do których zalicza się: biblioteki, muzea, zagraniczne stacje naukowe oraz Centrum Upowszechniania Nauki. W ramach Akademii funkcjonuje duża liczba jednostek o zróżnicowanym charakterze działania oraz statusie organizacyjno-prawnym, co sprawia, że materia finansowania Akademii także jest skomplikowana. Działalność jednostek Polskiej Akademii Nauk jest finansowana ze środków dwóch części budżetowych (cz. 67- Polska Akademia Nauk oraz cz. 28 – Nauka), a także ze środków tzw. jednostek gospodarki pozabudżetowej (zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych).

Prezes PAN jest dysponentem wyodrębnionej części budżetu (część 67) przeznaczonej na finansowanie działalności organów i struktur korporacyjnych Akademii (Zgromadzenie Ogólne, Prezydium i Prezes Akademii), Kancelarii Akademii, pomocniczych placówek naukowych i innych jednostek organizacyjnych działających w strukturze akademii (wydziały i oddziały terenowe, komitety naukowe i problemowe) oraz restrukturyzacji placówek naukowych.

Formy gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych PAN określone są w § 34 statutu PAN. Zgodnie ze statutem do państwowych jednostek budżetowych zalicza się Kancelaria Akademii, pomocnicze placówki naukowe (muzea, archiwa, biblioteki) oraz Dom Rencisty PAN. W tym miejscu dodajmy, że od lat podnoszona jest wątpliwość dotycząca zasadności (w świetle prawa budżetowego) funkcjonowania Domu Rencisty PAN w Konstancinie jako państwowej jednostki budżetowej, której dochody i wydatki klasyfikowane są jako dochody i wydatki Działu - Opieka społeczna podczas gdy w świetle przepisów ustawy z dnia 29 listopada 1999 roku o pomocy społecznej, dom ten nie posiadał statusu domu opieki społecznej.

Dochody budżetowe

Dochody w cz. 67 budżetu państwa zaplanowane na 2003 rok – wynoszą 582 tys. zł. W głównej mierze pochodzą one z wpłat pensjonariuszy za pobyt w Domu Rencisty PAN w Konstancinie.

Wydatki budżetowe

W projekcie ustawy budżetowej na 2003 r. wydatki w cz. 67- Polska Akademia Nauk wynoszą 51 503 tys. zł. z i klasyfikowane są w działach: 750 „Administracja Publiczna” (76%), 921 „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” (17,4%), 853 „Opieka Społeczna” (4%), 803 „Szkolnictwo Wyższe” (2,12%), 010 „Rolnictwo i łowiectwo” (0,2%).

W ujęciu nominalnym oznacza to wzrost w stosunku do planowanego wykonania wydatków części 67 na 2002 rok o 6,5 %. Wzrost ten jest relatywnie wysoki w dziale Administracja Publiczna - 8,4% i niski w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” - 0,3%.

Wzrost wydatków w dziale administracja publiczna wiąże się między innymi z przeznaczeniem kwoty 1 646 tys. zł na restrukturyzację jednostek PAN. W materiale przekazanym Komisji Sejmowej nie ma informacji, jakiego rodzaju działania restrukturyzacyjne są planowane.

Tabela 1. Wydatki budżetowe w cz. 67 - Polska Akademia Nauk i na rok 2003 (ujęcie nominalne, w tys. zł)

DZIAŁY I Rozdziały	Ustawa budżetowa 2002 r.	Plan wykonania na 2002 r.	Projekt budżetu na 2003 r.	% III/I
	I	II	III	
OGÓŁEM	48 341	48 393	51 503	106,5%
ROLNICTWO I ŁOWIECTWO <i>W tym majątkowe</i>	90 90	90 90	90 90	100%
ADMINISTRACJA PUBLICZNA	36 205	36 257	39 242	108,2%
Kancelaria PAN <i>W tym wydatki majątkowe</i>	21 762 50	21 814 50	22 735 90	104,5% 180%
Placówki zagraniczne	4 828	4 828	4 961	102,8%
Współpraca naukowo-techniczna z zagr.	6 308	6 308	6 460	102,4%
Komitety naukowe PAN	1 723	1 723	1 792	104%
Pomocnicze placówki naukowe i inne jednostki PAN <i>W tym</i> <i>Restrukturyzacja jednostek</i> <i>organizacyjnych PAN</i>	1 584 *	1 584 *	3 294 1 646	208%
OBRONA NARODOWA	2	2	2	100%
SZKOLNICTWO WYŻSZE	1 079	1 079	1 095	101,5%
OPIEKA SPOŁECZNA	2 017	2 017	2 097	104%
KULTURA I OCHRONA DZIEDZICTWA NARODOWEGO	8 948	8 948	8 977	100,3%
Biblioteki <i>W tym wydatki majątkowe:</i>	6 561 1 350	6 561 1350	6 468 1 032	98,6% 76%
Archiwa	780	780	834	103,9%
Muzea	1 607	1 607	1 675	104,2%

Plan budżetowy na rok 2003 zapewnia finansowanie działań jednostek PAN na poziomie zbliżonym do roku ubiegłego, co oznacza ograniczone wydatki materialne.

Szczupłość środków materialnych wymaga określenia priorytetów. W roku 2003 planuje się trzy inwestycje:

- prace nad rozbudową magazynu zbiorów Biblioteki PAN w Gdańsku (1 032 tys. zł),
- zakup sprzętu rolniczego dla Gospodarstw Pomocniczych – rolnych zakładów doświadczalnych prowadzących usługi na rzecz działalności naukowo badawczej (90 tys. zł),
- zakup samochodu osobowego dla Prezesa PAN (90 tys. zł).

Inwestycję związaną z modernizacją magazynów Biblioteki PAN w Gdańsku rozpoczęto w 1998 roku i jej realizacja jest opóźniona. Z jednej strony nie wykorzystano w pełni przyznanych środków budżetowych, z drugiej wskazywano na ich szczupłość. Obecnie na ukończenie inwestycji przekazywane są coraz mniejsze

kwoty, co nie zapewnia szybkiego jej sfinalizowania. **Fakt, że w budżecie na rok 2003 nie ma środków na dokończenie jedynej poważniejszej inwestycji finansowanej z środków tej części budżetowej jest niepokojący.**

Wydaje się, że zaproponowana wysokość sumy przeznaczanej na samochód osobowy dla prezesa PAN – 90 tys. zł. może być przedmiotem dyskusji jako relatywnie wysoka.

Zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze i środki specjalne

Na zasadach tzw. gospodarki pozabudżetowej w strukturze PAN mają w 2003 roku funkcjonować:

- domy pracy twórczej i domy zjazdów i konferencji, zakłady działalności pomocniczej (**10 zakładów budżetowych**),
- rolne zakłady doświadczalne oraz wyodrębnione organizacyjnie rodzaje działalności określonych jednostek budżetowych (**11 gospodarstw pomocniczych funkcjonujących przy jednostkach budżetowych**),
- niewyodrębnione organizacyjnie rodzaje działalności określonych jednostek budżetowych (**środki specjalne**).

W gospodarce pozabudżetowej PAN następują zmiany organizacyjne – w 2002 roku zmniejszy się o dwa liczba zakładów budżetowych (zlikwidowano Zakład Działalności Pomocniczej w Poznaniu i Ośrodek Rozpowszechniania Wydawnictw), natomiast utworzone zostały cztery gospodarstwa pomocnicze przy Stacjach Naukowych w Paryżu, Berlinie, Wiedniu i Rzymie. Gospodarstwa te mają uzyskiwać przychody z wynajmu pokoi gościnnych, mieszkań i lokali służbowych.

Planuje się, że w roku 2003 przychody w gospodarce pozabudżetowej PAN wyniosą 35 564 tys. zł. zaś wydatki 35 829 tys. zł tak więc zakłada się, że wydatki przekroczą przychody.

Środki pozyskiwane i wydatkowane w ramach tzw. gospodarki pozabudżetowej stanowią ciągle znaczącą część ogółu środków będących w dyspozycji jednostek PAN, lecz ich wielkość - począwszy od 2000 r. - systematycznie maleje. Obrazują to szczegółowe dane z Tab.2 , a także porównanie proporcji wydatków dokonywanych z części 67 budżetu państwa i wydatków jednostek gospodarki pozabudżetowej:

- w roku 2000 wydatki w gospodarce pozabudżetowej odpowiadały 98% wydatków cz. 67 budżetu państwa,

- w roku 2001 wydatki w gospodarce pozabudżetowej odpowiadały 77% wydatków cz. 67 budżetu państwa,
- w planie na rok 2002 wydatki w gospodarce pozabudżetowej odpowiadają 78% wydatków w cz. 67 budżetu państwa,
- w planie na rok 2003 wydatki sfery pozabudżetowej kształtują się na poziomie ok. 69,5% planowanych wydatków w cz. 67 budżetu państwa,

Tab. 2. Przychody i wydatki zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych PAN oraz środków specjalnych w latach 2000-2003 (w tys. zł)

	Przychody				Wydatki			
	Wykon. i2000	Wykon. 2001	Plan 2002	Plan 2003	Wykonan .2000	Wykonan .2001	Plan 2002	Plan 2003
Ogółem	40 720	37 843	37 172	35 564	42 838	38 903	37 034	35 829
Zakłady budżetowe	27 436	21 806	19 427	19 098	29 355	23 492	19 284	19 361
Gospodarstwa pomocnicze	13 193	13 619	17 687	16 462	13 380	13 464	17 685	16 460
Środki specjalne	91	2 417	58	4	103	1 947	65	8

Sporządziła: Justyna Osiecka